

Sygn. akt III RC 44/20

1) WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2020 r.

a.a.Sąd Rejonowy w Brodnicy Wydział III Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

a.b.Przewodniczący: Sędzia Marzena Sirokos

Protokolant: st.sekr.sądowy Karolina Klufczyńska

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2020r. w Brodnicy

sprawy z powództwa B. K. (1)

przeciwko o E. K., J. K., Z. L.,

K. K. (1) i B. L.

o alimenty

1) oddala powództwo,

2) zasądza ze Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Brodnicy na rzecz adw. M. S. (1) prowadzącej Kancelarię Adwokacką ul. (...), (...)-(...) B. kwotę 2.400,00 zł (dwa tysiące czterysta złotych 00/100) powiększoną o stawkę VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej stronie powodowej z urzędu,

3) nie obciąża powódki kosztami procesu w tym kosztami zastępstwa procesowego pozwanych.

Na oryginale właściwe podpisy

Za zgodność

Kierownik sekretariatu

III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich

Sąd Rejonowy w Brodnicy

stwierdza, że niniejsze orzeczenie

uprawomocniło się i jest wykonalne dnia 16 marca 2021r.

Dnia 23 marca 2021r.

Sędzia

M. S. (2)

III R C 44/20

UZASADNIENIE

Powódka B. K. (1) w pozwie wniesionym przeciwko E. K., J. K., Z. L., K. K. (1), B. L. wniosła o zasądzenie od każdego z pozwanych kwot po 250zł miesięcznie renty alimentacyjnej od dnia wniesienia pozwu do dnia 10 – tego każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi w przypadku uchybienia terminowi płatności.

Uzasadniając roszczenie strona powodowa podała m.in., że: Ma 79 lat. Jej mąż zmarł. Pozwani są dziećmi powódki. Jedyną osobą, która pomaga powódce jest jej syn J. K., u którego powódka mieszka. Pozostałe dzieci nie wspierają matki. Zdaniem strony powodowej sytuacja materialna pozwanych jest na tyle dobra, że mogą wesprzeć powódkę kwotą 250zł miesięcznie.

Strona powodowa podała, że ponosi koszty opieki, ponieważ sama nie jest w stanie sobie poradzić przy czynnościach życia codziennego. Koszt opieki to kwota 1000zł, którą w całości ponosi syn J. K..

Powódka otrzymuje rentę w wysokości 1770zł.

(dowód pozw k. 2 – 5, załączniki do pozwu k. 7 – 22)

Pozwany J. K. uznał powództwo – złożył oświadczenie na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2020r.

Pozwana Z. L. uznała powództwo – złożyła oświadczenie na rozprawie w dniu 12 sierpnia 2020r.

Pozwani E. K., K. K. (1) i B. L. wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na ich rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana E. K. w odpowiedzi na pozew podała m.in., że w jej ocenie powództwo jest nieuzasadnione. Zdaniem pozwanej renta w kwocie 1706zł, jaką otrzymuje powódka miesięcznie pozwala na zaspokojenie wszystkich usprawiedliwionych potrzeb.

Podniosła zarzut zawyżonych kosztów utrzymania powódki jak energii, ogrzewania, zużycia wody itp. podnosząc, że powódka mieszka z synem J. K. w domu, w którym zajmuje wyłącznie jeden pokój. Zawyżone też w ocenie strony pozwanej są również koszty opieki. Zdaniem pozwanej powódka może skorzystać z pomocy odpowiedniej instytucji a koszty pomocy w sprawach życia codziennego nie powinny przekraczać 350zł miesięcznie. Powódka za kwotę 65.000zł sprzedała swój lokal mieszkalny i każdemu z piętki dzieci wypłaciła po kwocie 3000zł pozostawiając sobie kwotę 50.000zł. Wskazała, że powódka jest osobą chorą od 2002r i przez wiele lat to córki wykonywały przy powódce czynności pielęgnacyjne i tak przez 12 lat do czasu zamieszkania powódki u pozwanego J. K. ponadto pomagały w robieniu zakupów, załatwiły sprawy urzędowe. W tym czasie J. K. nie brał czynnego udziału w opiece nad matką. Córki (pозwane) świadczyły pomoc matce nieodpłatnie. Zdaniem pozwanej pomoc osoby drugiej w przypadku powódki nie jest uciążliwa. Powódka nie jest osobą leżącą.

E. K. podała, że jej sytuacja materialna jest trudna. Otrzymuje emeryturę w kwocie 1274zł a jej mąż zarabia 2000zł netto miesięcznie. Podała, że żyje na granicy zaspokajania najbardziej niezbędnych potrzeb. Jest osobą również schorowaną.

(dowód: odpowiedź na pozew k. 115 – 119, załączniki na okoliczność wydatków i kosztów utrzymania k. 52 – 80 i 120 – 168)

Pozwana B. L. w odpowiedzi na pozew podała m.in., że:

Podniosła podobne zarzuty odnośnie wskazanych kosztów utrzymania przez powódkę jak E. K..

Pozwana pracuje i z tytułu zatrudnienia otrzymuje średnio około 2000zł netto miesięcznie.

(dowód: odpowiedź na pozew k. 36 – 40, załączniki do odpowiedzi na pozew na okoliczność wydatków i sytuacji zdrowotnej i majątkowej k. 42 – 50).

Pozwany K. K. (1) w odpowiedzi na pozew podał m.in., że:

Podniósł podobne zarzuty odnośnie wskazanych kosztów utrzymania przez powódkę jak E. K. i B. L..

Pozwany jest emerytem i otrzymuje emeryturę w kwocie 4514,46zł.

(dowód: odpowiedź na pozew k.86 – 90, załączniki do odpowiedzi na pozew na okoliczność wydatków i sytuacji zdrowotnej k. 92 – 112)

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka B. K. (1) urodziła się (...) B. K. (1) była w związku małżeńskim z K. K. (1), który zmarł 18 września 2003r. Ze związku małżeńskiego powódka ma pięcioro dzieci: J. K., Z. L., E. K., B. L. i K. K. (1). B. K. (1) ma ukończone 79 lat. W chwili obecnej mieszka z synem J. K.. Orzeczeniem z dnia 21 marca 2006r. (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności postanowił zaliczyć B. K. (1) do „znacznego stopnia niepełnosprawności”. Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 1 marca 2019r. ustalił wysokość renty dla powódki na kwotę 1776,11zł oraz stwierdził, że do renty przysługuje dodatek pielęgnacyjny w kwocie 222,01zł. Po potrąceniu podatku wysokość renty do wypłaty dla powódki wynosi 1702,27zł. W dniu 10 grudnia 2019r. powódka nabyła leki za łączną kwotę 222,93zł. W dniu 13 listopada 2019r. powódka nabyła leki za łączną kwotę 212,28zł. 1 października 2019r. powódka nabyła leki za kwotę 174,34zł. 16 października 2019r. nabyła leki za kwotę 155,26zł. 29 października 2019r. nabyła leki za kwotę 63,48zł.

(dowód: odpis aktu zgonu k. 7, odpisy aktów urodzenia k. 8 – 12, odpis orzeczenia o niepełnosprawności k. 13, odpis decyzji ZUS k 21, odpisy faktur z zakupu lekarstw k. 16 – 20, historia zdrowia B. K. (1) k. 185 - 194)

Od około 7 lat powódka mieszka z synem J. K..

Zdaniem strony powodowej jej miesięczne koszty utrzymania u syna to kwota:

- energia elektryczna 50zł,
- woda ścieki, ścieki – 50zł,
- wyżywienie – 500zł,
- leki 300zł,
- pielucho majtki 200zł,
- środki czystości, kosmetyki – 200zł,
- koszty opiekunki 1000zł,
- koszty opału 150zł.

(dowód: pozew)

Pozwany J. K. ma ukończone 57 lat. 30 lipca 2019r. zmarła pozwanemu małżonka D. K.. D. K. pomagała pozwanemu w opiece nad matką B. K. (1). Powódka upoważniła pozwanego do dysponowania swoimi oszczędnościami. Pozwany pracuje i zarabia 2600zł miesięcznie. J. K. zeznał, że informował się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej gdzie poinformowano o możliwości pomocy dla matki w wymiarze 2 godzin dziennie. W MOPS miano mu powiedzieć, że miesięczny koszt opiekunki z tytułu 8 godzin pracy dziennie to kwota 1600zł. Z oszczędności powódki pozwany J. K. wyremontował pokój, w którym obecnie mieszka powódka.

J. K. jest skłócony z E. K., B. L. i K. K. (1).

(dowód: zeznania J. K. k 179 – 180)

Pozwana Z. L. ma lat 50. Pracuje i zarabia 2000zł miesięcznie.

(dowód: zeznania Z. L. k. 180 – 180v)

Pozwana E. K. okoliczności, jakie podała w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podtrzymała w swoich zeznaniach i uczyniła swoimi zeznaniami. E. K. ma lat 60. Jest emerytką. Otrzymuje emeryturę w wysokości 1274zł miesięcznie. Przed zamieszkaniem powódki u syna J. K., pozwana E. K. opiekowała się powódką. Powódka dawała jej 500zł i pozwana kupowała wszelkie potrzebne rzeczy. Nie brała pieniędzy od mamy za opłaty z tytułu wody, prądu. Obecnie nie utrzymuje kontaktu z powódką z uwagi na konflikt z bratem J.. Pozwana jest otwarta na bezpośrednią opiekę nad mamą.

Mąż pozwanej zarabia 2600zł. Miesięczne koszty związane z utrzymaniem domu pozwanej to kwoty: ogrzewanie – 410zł, energia elektryczna 130zł, ścieki, woda – 80zł, śmieci – 50zł, telewizja – 100zł, rachunki telefoniczne – 180zł, miesięczna rata kredytu – 200zł, koszty leczenia pozwanej – 100zł, koszty masażu kręgosłupa po 70zł, koszty leczenia męża pozwanej 80zł. Dochodzą do tego koszty wyżywienia 1300zł, kupna ubioru, butów 500zł, leczenia stomatologicznego 100zł i inne.

(dowód: zeznania E. K. k. 181 – 181v. załączniki na okoliczność wydatków kosztów utrzymania i stanu zdrowia pozwanej k. 52 – 80 i 120 – 168)

Pozwana B. L. ma lat 50. Okoliczności podane przez nią w odpowiedzi na pozew podtrzymała na rozprawie i uczyniła swoimi zeznaniami. B. L. leczy się z powodu niedoczynności tarczycy przewlekłej anemii. Zatrudniona jest na stanowisku robotnika pomocniczego w przemyśle spożywczym w firmie (...) w B. w wymiarze 4/5 etatu na czas nieokreślony ze średnim miesięcznym wynagrodzeniem netto 1958,85zł. Mąż pozwanej zarabia 2400zł netto. Przykładowe miesięczne koszty utrzymania domu i wydatki miesięczne pozwanej wraz z mężem to: czynsz za mieszkanie – 400zł, energia elektryczna 306 zł (za dwa miesiące), butla gazowa – 50zł, telewizja 115zł, rata kredytu 179zł, telefon 170zł, leczenie pozwanej leki 120zł, stomatolog 50zł, leczenie męża pozwanej 80 do 1000 zł leczenie stomatologiczne w tym planowany konieczny koszt protezy 4000zł. Ponadto koszt eksploatacji samochodu jak ubezpieczenie samochodu OC – 600zł, paliwo 400zł, przeglądy 100zł. Ponadto rodzina pozwanej przeznaczą 1400zł miesięcznie na jedzenie, środki czystości 160zł, ubiór, buty 550zł, gazety i inne 200zł. Przed zamieszkaniem powódki u syna J. K. pozwana wraz z pozostałymi siostrami opiekowała się mamą.

(dowód: zeznania B. L. k.180v. – 181, odpisy dokumentów na okoliczność stanu zdrowia, sytuacji materialnej i kosztów utrzymania k. 42 – 51 w tym zaświadczenie lekarskie k. 42, zaświadczenie o zarobkach k. 50)

Pozwany K. K. (1) ma 48 lat. Okoliczności podane w odpowiedzi na pozew na rozprawie podtrzymał i uczynił swoimi zeznaniami. Ma na utrzymaniu 19 letniego syna, który kontynuuje naukę. Pozwany jest emerytem. Otrzymuje emeryturę w kwocie 4514,46zł. Małżonka pozwanego otrzymuje z tytułu zatrudnienia średnią miesięczną kwotę brutto 1400zł. Pozwany podał następujące koszty związane z utrzymaniem domu, w którym mieszka z żoną wynoszą: - czynsz mieszkalny 417,66zł, - energia elektryczna – 156,52zł, energia elektryczna za zużycie na działce – 63,07zł, ścieki woda – 177,60zł, telewizja kablowa 90.80zł, rachunki za telefon 275zł, gaz. 49,75zł, RTV – 22,70zł, rata kredytu – 320zł, rata kredytu – 255,19zł, rata kredytu – 200zł, ubezpieczenie samochodów raty 107,78zł i 230,23 zł, składka ubezpieczenia na życie – 283zł, koszty związane z leczeniem ponad 200zł, leczenie stomatologiczne – 125zł. Pozwany leczy się z powodu chorób przewlekłych.

(dowód: zeznania K. K. (1) k. 181v. – 182, odpisy dokumentów na okoliczność kosztów utrzymania, wydatków, stanu zdrowia pozwanego k. 92 - 112, w tym: zaświadczenie o zatrudnieniu I. K. k. 109, kserokopii decyzji ZUS ustającej świadczenie emerytalne k. 92, zaświadczenie lekarskie k. 107, 108, 112)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- zeznań J. K. k 179 – 180,
- zeznań Z. L. k. 180 – 180v,
- zeznań E. K. k. 181 – 181v,
- zeznań B. L. k.180v. – 181
- K. K. (1) k. 181v. – 182

- i odpisów dokumentów, które Sąd wymienił wyżej tj.: odpis aktu zgonu k. 7, odpisy aktów urodzenia k. 8 – 12, odpis orzeczenia o niepełnosprawności k. 13, odpis decyzji ZUS k 21, odpisy faktur z zakupu lekarstw k. 16 – 20, historia zdrowia B. K. (1) k. 185 – 194, załączniki na okoliczność wydatków kosztów utrzymania i stanu zdrowia pozwanej B. K. (2) k. 52 – 80 i 120, – 168, dokumentów złożonych przez B. L., odpisy dokumentów na okoliczność stanu zdrowia, sytuacji materialnej i kosztów utrzymania k. 42 – 51 w tym zaświadczenie lekarskie k. 42, zaświadczenie o zarobkach k. 50, dokumentów złożonych przez B. L. k.180v. – 181, odpisy dokumentów na okoliczność stanu zdrowia, sytuacji materialnej i kosztów utrzymania k. 42 – 51 w tym zaświadczenie lekarskie k. 42, zaświadczenie o zarobkach k. 50, dokumentów złożonych przez K. K. (1) k. 181v. – 182, odpisy dokumentów na okoliczność kosztów utrzymania, wydatków, stanu zdrowia pozwanego k. 92 - 112, w tym: zaświadczenie o zatrudnieniu I. K. k. 109, kserokopii decyzji ZUS ustającej świadczenie emerytalne k. 92, zaświadczenie lekarskie k. 107, 108, 112.

Prawdziwości dokumentów tj. przedłożonych ich odpisów i kserokopii żadna ze stron nie kwestionowała. Strony różniły się w ocenie ich treści na okoliczność zajętych stanowisk w sprawie.

Przedłożonym przez strony dokumentom Sąd dał wiarę.

Stanowisko pozwanych K. K. (1) i Z. L. było zbieżne ze stanowiskiem powódki. Uznali powództwo i nie wnieśli żadnych zarzutów. Pozwany K. K. (2) wykazywał konieczność ponoszenia przez pozostałych pozwanych kosztów opieki matki, którego stanowiska Sąd nie podzielił, do czego ustosunkuje się Sąd poniżej.

Pozwani przedstawili swoją sytuację materialną, źródła dochodu i koszty utrzymania, wydatki oraz okoliczności dotyczące stanu zdrowia. W tej części zeznania stron były obiektywne i szczerze. Nikt też wzajemnie nie kwestionował wykazywanej sytuacji materialnej.

Strona powodowa nie kwestionowała wskazanej przez pozwanych swojej sytuacji materialnej, rodzinnej, zdrowotnej i podanych przez nich kosztów utrzymania.

Sąd zważył, co następuje:

W myśl art. 128 krio Obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.

Zgodnie z art. 129 krio § 1. Obowiązek alimentacyjny obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi.

§ 2. Krewnych w tym samym stopniu obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym.

Art. 133 krio stanowi:

§ 1. Rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba, że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

§ 2. Poza powyższym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

§ 3. Rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Jak wynika z powyższego - poza wypadkiem, gdy obowiązani do świadczeń alimentacyjnych są rodzice, uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym brak jest definicji niedostatku. Jest to pojęcie względne, uzależnione w dużej mierze od zakresu usprawiedliwionych potrzeb. Niedostatek, bowiem można tłumaczyć, jako brak środków na pełne pokrycie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, to jest na zapewnienie sobie normalnych warunków bytowych adekwatnych do wieku i stanu zdrowia, pomimo wykorzystania przez niego wszystkich dostępnych legalnie i w granicach rozsądku możliwości w celu uzyskania niezbędnych dochodów.

Z ogólnie dostępnych danych Funduszy Ubezpieczeń Społecznych w pierwszym półroczu 2019r. wskazano, że przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe w pierwszej połowie 2019 roku wyniosło 2236,84 złotych. Z danych ZUS odnośnie wysokości emerytury w Polsce w roku 2020r. wynika, że najczęściej wypłacana emerytura to kwota 1065,60 zł brutto (906 zł netto), dominująca emerytura kobiet: 1065,38 zł brutto.

Powódka B. K. (1) otrzymywała rentę w wysokości 1770zł.

Wprawdzie nie sposób uznać, że powódka żyje dostatnio, ale w ocenie Sądu zaspakaja wszystkie swoje potrzeby egzystencjonalne.

Wbrew twierdzeniom powódki w pozwie i zeznań pozwanego K. K. (1) strona powodowa nie ponosi na tą chwilę kosztów opieki 1000zł, czyli kosztów wymienionych w pozwie. Nie wykazano też, że faktycznie te koszty będą wynosiły 1000zł w sytuacji zatrudnienia opieki.

Żądanie w pozwie oparte było o koszty wydatku na opiekunkę. Strona powodowa nie ponosi tych kosztów. Powódka nie jest w niedostatku.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu w pkt. 1 wyroku był a contrario przepis art. 133 § 2 krio.

Dodatkowo Sąd zauważa, że niezależnie od nieponoszonych kosztów opieki, wskazana część pozostałych kosztów utrzymania powódki również nie była udowodniona. Powódka nie wykazała, że miesięcznie ponosi koszty 200zł na pielucho majtki oraz że koszty miesięczne leków to kwota 300zł. Na żadnej z przedłożonych przez powódkę odpisów faktur nie ma wykazu kosztów pielucho majtek jest tylko ręczny dopisek na fakturze, że bielizna lekarska ma wynosić około 400zł., ale nie zostało to udowodnione dokumentami. Przedłożone faktury za zakup lekarstw oscylują w wydatkach, co miesiąc na leki od 232 zł do kwot mniejszych. Nie wykazano kwot po 300zł w każdym miesiącu.

Część pozwanych kwestionowała koszty energii elektrycznej, ale nie udowodnili czy kwota 50zł miesięcznie jest zawyżona. Nie kwestionowano pozostałych kosztów jak środków czystości, kosmetyków i żywienia.

Reasumując w pozwie powódka podała, że jej koszty miesięczne utrzymania to łączna kwota 2450zł. Odjąć od tej kwoty:

- 1000zł, których powódka nie ponosi na opiekunkę,

-100zł to kwota ponad 200zł kosztów udowodnionych wydatków na leki,

- 200zł nieudowodnione wydatki na pielucho majtki

To stanowi łączną kwotę 1150zł.

Kwota 1150zł jest kwotą niższą od otrzymywanej przez powódkę renty.

Oddalając powództwo z braku przesłanki niedostatku po stronie powodowej zbędne było wykazywanie czy pozwani mieli możliwości finansowe przyczynić się do zaspokojenia potrzeb powódki. Tą okoliczność jednak Sąd też miał na uwadze w przeprowadzonym postępowaniu dowodowym, więc na marginesie Sąd podaje, że dochody pozwanych: E. K., która otrzymuje emeryturę w wysokości 1274zł miesięcznie i B. L. ze średnim miesięcznym wynagrodzeniem netto 1958,85zł. nie pozwalały przyczynić się do zaspokojenia potrzeb powódki nawet, jeżeli ta byłaby w niedostatku. Dochód E. K. był niższy od dochodu powódki, zaś B. L. tylko w minimalnym zakresie wyższy. Obie pozwane wykazały, że całość swoich dochodów przeznaczały na wydatki codziennego życia.

Pozwani J. K. i Z. L. uznali powództwo, więc nic nie stoi na przeszkodzie, aby dobrowolnie łożyli na powódkę kwoty po 250zł, czyli łącznie wspomogli powódkę dodatkową kwotą 500zł miesięcznie.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł na mocy cytowanych przepisów jak w pkt 1.

O pkt 2 Sąd orzekł na mocy § 8 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r. ze zmianami.

Mając na uwadze opisaną sytuację finansową i życiową powódki Sąd odstąpił od obciążenia jej kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Na oryginale właściwe podpisy

Za zgodność

Kierownik sekretariatu

III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich

mgr K. J.

Sąd Rejonowy w Brodnicy

stwierdza, że niniejsze orzeczenie

uprawomocniło się i jest wykonalne dnia 16 marca 2021r.

Dnia 23 marca 2021r.

Sędzia

M. S. (2)